

Tuletõrje Teated

Üleriiklise Tuletõrjeliidu väljaanne

Nr. 7. (42)

Juuli 1928.

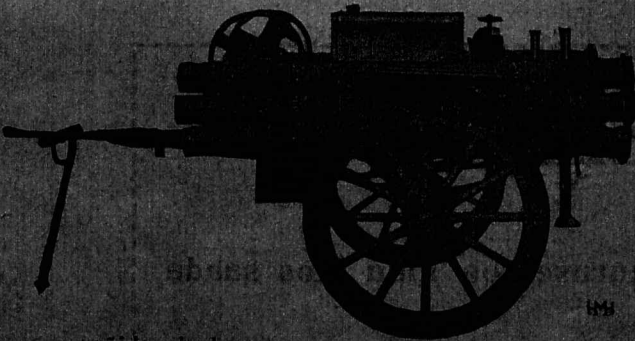
6. aastakäik.

Tellimisi „Tuletõrje Teadete“

peale võtavad peale tuletõrje organisatsioonide veel vastu

kõik Eesti postiasutused.

Väike jõuprits.

veeandmine minutis	450/600 ltr.
mootor	8 h.j.
veejae ulatus	40 mtr.
veejae kõrgus	25 „
kaal	7 puuda

**EESTI OLUDELE
KÕIGE KOHASEM!**

sõiduseisukorras.

Tulekustutus-
riistade tehas

O.Ü. MEYER-HAGEN

Hagen i. W.,
Saksamaal.

Korrespondent Eestis: **E. LUKASCHEVICZ**, Tallinnas

Toompüestee 17-a, krt. 12. Rõneiraat 16-53.

Auto-, mootor- ja käsipütsid, aulo- ja teised redelid ning kõik muud tule-
kustutusriistad ja tarbeasjad.

HINNAKIRJAD JA TEHNILINE NÕUANNE MAKSUTA.

Komisjonikontor

Tartus, Riia tän. 55, telef. 2-97.

Avatud 10—2 ja 4—5.

Tuletõrje Liidu ülesandel müüa:

Liidu- ja teenistumärke,
mütsimärke,
mundrinööpe,
signaalpasunad,
kiivrite embleeme
ja rosette,
adjutandi paelu.

Käsipritse

mitmesuguses suuruses on liidu laos saada hinnaga:

Kr. 300.—, 400.—, 500.— ja 600.—

tükk ühes vastava imev- ja väljaviske
voolikutega.

TULETÕRJE TEATED

::

Ilmub kord kuus.

::

Toimetuse ja talituse Tallinnas, Pikk t. nr. 43.

Tel. 579. Äritunnid k. 9 h.—k. 3 p. l.

Aadress igasugustele saadetistele: Tallinna, Pikk t. 43, Kuukiri „Tuletõrje Teated“.

Tellimishind: 1 kr. 20 senti aastas.

Vastutav toimetaja A. Pirker.

Väljaandja: Üleriikline Tuletõrjeliit.

Kuulutuste hind (krooni).

	1 lhk.	1/2 lhk.	1/4 lhk.	1/8 lhk.
Kaane väliskülg ja teksti keskel	45	23	12	6
Kaane sisekülgedel	37	19	10	5
Teksti järele	30	15	8	4
Hinnaalandus kuulutuse ilmumisel järjest 3—5 korda 5% 6—11 korda 15% ja 12 korda 25%.				

Nr. 7 (42).

JUULI 1928.

6. aastakäik.

Sisust: Tuletõrjepäeva edukaks kordaminekuks. — Millal ja kus pidada liidu üldkoosolekut? — 22.000 tuletõrjuja pidupäevadest (piltidega). — Märkuseid Saksa tuletõrjepäevalt. — Hiigla tulikahju Ameerikas. — Turu vabatahtlik tuletõrje 90-aastane. — Soome tuletõrje 13. üldkoosolek. — Liidu juhatus teadaanded. — 25 aastat esimees. — Kroonika.

Tuletõrjepäeva edukaks kordaminekuks.

Eelseisva tuletõrjepäeva puhul saatis liidu juhatus kõigile tuletõrjeühingutele ringkirja, milles juhatusi antakse tuletõrjepäeva edukaks korraldamiseks. Ringkiri on järgmine:

Üleriiklise Tuletõrje Liidu juhatus otsustas käesoleval aastal 8. ja 9. septembril, endiste aastate eeskujul, üle riigi korraldada tuletõrjepäeva ühes korjandusega. Tuletõrjepäeva korraldamiseks on politsei peavalitsuse poolt luba antud 17. juunil s. a. nr. 541-a. all, millest ärakirjad kõikidele politsei prefektidele saadetud.

Tuletõrjepäeval tuleb ühingutel laiematele rahvahulkadele kõnesid korraldada tuleõnnetuste tekkimise põhjustest ja nende ärahoidmise abinõudest, ning üldse selgitust anda tuletõrje üle ja selle tähtsusest. Samuti tuleb, kus see võimalik, sel päeval korraldada paraade ja tuletõrje abinõude demonstratsioone.

Tähendatud päeva korraldamine üle riigi nõuab mitmesugusi ettevalmistusi ning et seega aeg mitte üürikeseks ei jääks, palub Liidu juhatus kõiki ühinguid, kes nendel päevadel kavatsevad korjandust toime panna, sellest kohe temale teatada.

Möödunud aastal ei saanud mõned ühingud tuletõrjepäeval korjandust toime panna ning pöörasid palvega Liidu juhatus poole tuletõrje päeva edasilükkamiseks teise päeva peale.

Tuletõrjepäev on aga kindlaks määratud üleriikliselt ja seda ei saa mitte edasi lükata; ka osalised edasilükkamised ainult killustaks tuletõrjepäeva üldmuljet.

Tähendatud päevadel võivad ühingud korjandust toime panna karpidega ehk lehtedega või mõlemitega koos. Karpidega korjandusel tuleb ühingul hoolitseda selle eest, milliseid märke nad annetajatele vastu annavad (plekist, paberist, rohelisi oksakesi, lendlehti, broschüüre jne.).

Eraldi üleskutsed tuletõrjepäevaks ja rinnamärgid karbikorjanduseks ning korjanduslehed ja broschüürid laseb Liidu juhatus trükkida.

Kui ühingud soovivad rinnamärke ja broschüüre saada, siis tuleb sellest kohe Liidu juhatusele teatada, äratähendades nende arvu.

Korjanduslehed ja karbid peavad olema ühingu juhatuse poolt järjekorras nummerdatud ja pitsatiga varustatud.

Korjatud raha korjajatelt vastuvõtmise puhul annab juhatus sellekohasest kviitungi-raamatust korjajale kviitungi, äratähendades korjanduslehe-ehk karbi numbert ja sellega korjatud rahasumma suurust.

Pärast korjandust tuleb kahe nädala jooksul saata kohalikule prefektile juhatuse poolt kinnitatud aruanne ühes kviitungi ehk allkirjaga raha vastavalt edasiandmise üle.

Ühingu poolt politsei prefektile antavast aruandest tuleb ühingu juhatusel ühes sellega tingimata saata ärakiri Liidu juhatusele, juure lisades Liidule kuuluva korjanduse puhtast kasust 10% Rakveres 1924 a. ärapeetud Liidu peakoosoleku otsuse kohaselt.

Korjandus on lubatud tingimisega, et korjajad ei tohi alla 17 aastat vanad olla.

Ühingutel, kes tuletõrjepäeval korjandust toime ei pane, tuleb sellest peale tuletõrjepäeva viibimata teatada Liidu juhatusele.

* * *

Avaldades eelmise üleskutse, paneme kõigile tuletõrjujatele südamele kõiki abinõusid ja tööjõude tarvitada tuletõrjepäeva heaks kordaminekuks. Kõigil ühingutel on võita suuri raskusi, et oma sihi taotlemiseks tarvilist majanduslist alust kindlustada. Suurte kulude, eriti aga kõrge lõbustusmaksu tõttu ei anna pidud mitte sarnast ülejääki, mis võimaldaksid eriti tuletõrjeühingutel oma tegevust tarviliselt arendada. Tuletõrjepäeva peetakse kord aastas ja see päev on kõige paremaks võimaluseks tuletõrjel pöörata seltskonna poole. Sel päeval demonstreerigu tuletõrje oma võimeid, korraldades suuri harjutusi, mis lõpeks paraadiga, kuid ühtlasi oleks siis ka seltskonnal võimalus hinnata tuletõrje tööd ja püüdmisi ja neid aineliselt toetada.

Millal ja kus pidada liidu üldkoosolekut?

Liidu juhatuse ringküsimus liikmetele.

Liidu juhatus, kaaludes Valgas poolelijäänud üldkoosoleku jätkamise küsimust ja arvesse võttes, et kõik üldkoosolekud seotud suurte aja- ja ainelistele kuludega, mis paljudele Liidu liigetele koosolekust osavõttu ei võimalda põllutöö hooaja tõttu, nagu mitmelt poolt seletatud, koosoleku töö aga ainult siis positiivseid tulemusi anda võib, kui sellest võimalikult kõik Liitu kuuluvad ühingud osavõtta saavad, otsustas:

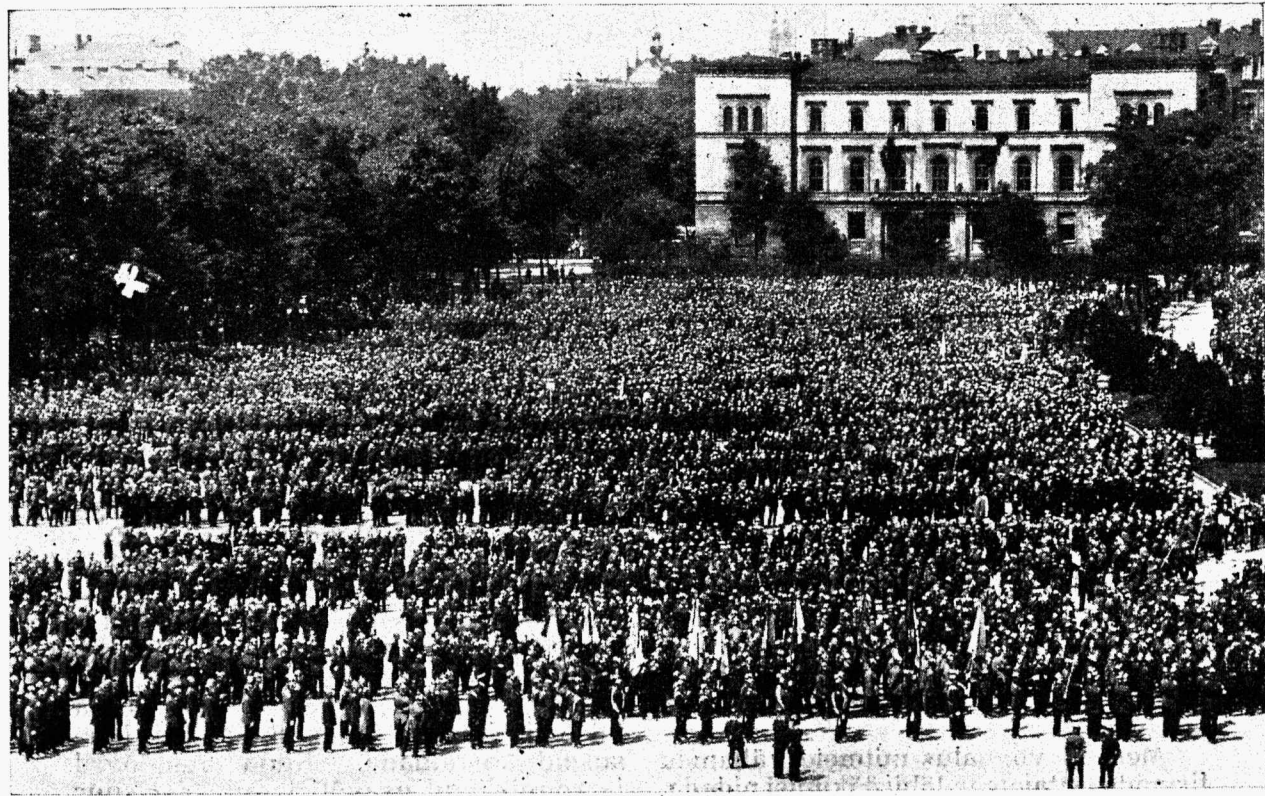
Enne üldkoosoleku aja- ja koha kindlaksmääramist pöörata kõikide Liitu kuuluvate tuletõrjeühingute poole järelepärimisega: millal ja kus kohal soovitakse pidada üldkoosolekut Valga aastakoosolekul poolelijäänud päevakorral lõpetamiseks, millest Liidu juhatusele palutakse teatada lähemal ajal.

22.000 tuletõrjuja pidupäevadest.

Märkeid Saksa 20. tuletõrjepäevalt ja Dresdeni näituselt.

Saades lahke kutse Saksa riigi 20-dast tuletõrjepäevast ja sel puhul korraldatavast tuletõrje-näitusest Breslaus auvõõrana osavõtta, asusime 4. juulil Eestist teele: laevaga Stettini kaudu hrad C. Stockmar ja E. Berggrün ja raudteega Riia ja Varsavi kaudu hrad A. Jürgens, A. Linnas ja A. Pirker.

jõudsim. Selle peale vaatamata oldi meil jaamas vastas ja viidi hotell „Rooma“. Teisel päeval pidime meile määratud korteritesse ülekolima. Järgmisel päeval hotelliperemehega läbirääkides, tegi see võimalikuks meid oma juure jätta. Sellega võitsime palju, sest nagu selgus, asus meile määratud kor-

Üldpilt paraadist, millest võttis osa 22.000 tuletõrjujat.

Peatudes Riias 4 tundi läksime kõigepealt Läti Tuletõrje Liidu kantseleisse, et külastada Balti Tuletõrje Liitude Liidu juhatuse esimeest hra Erglist, kuid seal kuulsime, et viimane suremas haige on. Käisime siis veel Läti Tuletõrje esimehe hra Rudziti juures ja sõitsime edasi Varsav. Lühikese peatuse kestel Varsavis tahtsime külastada Poola Tuletõrje Liidu peavalitsust. See oli aga uute korteri ülekolinud ja ajapuudusel ei olnud meil võimalik teda ülesotsida.

Varsavist sõitsime üle Lodzi ja Kalischi otsekohe Breslausse, kuhu öösel

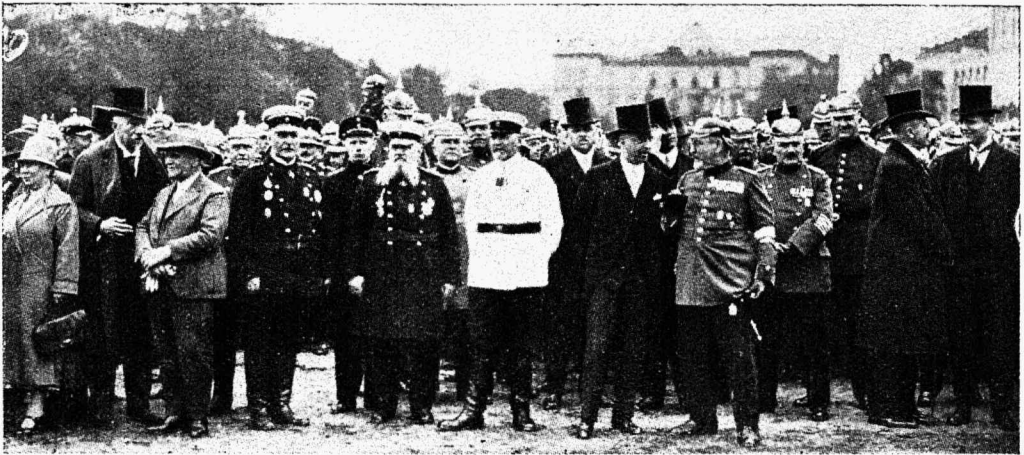
ter väga kaugel kesklinnast ja näituseplatsilt.

Juba vara hommikul lunastasime endile kongressi liikmekaardid, näitusejuhid ning õppuste kavad ja sõitsime näitusele. Näituseplatsile jõudes olime üllatatud väljapandud masinate rohkestest kui ka näituse hoone suuruselt. Näituse plats ehitati 1913 aastal 100-aastase vabadusejuubeli puhul, kuna hoonete ehitus 1924 aastal lõpetati. Kõigepealt paistab silma suur näitusehoone oma kõrge kupliga. Kupli läbimõõt on 65 meetr. ja hoone mahutus

10.000 kantmeetrit. Näituse hoones asuvad 56 saali ja vähemaid ruume. Selles hoones korraldatakse peale näituste veel suuremaid pidusid, kontserte jne. Hoones kui ka hoone ees olid nüüd kõik suuremad Saksa tulekustutusriistade tehased, nagu Magirus, Fischer, Koebe, Evald, Meyer-Hagen, Metz ja teised, oma väljapanekutega esitatud.

võis näha, et meeskond hästi väljaõpetatud oli. Iseäranis head olid harjutused haakredelitega selleks ehitatud torni ronimisel. Ronimiste harjutusest võttis osa ka Breslau korstnapühkijate tsunft.

Näitusehoone marmorsaaalis peeti iga päev loenguid, kokku 16 loengut, tähtsamate Saksa tuletõrjejuhtide, branddirektorite poolt, nagu Vagner — Berlii-

Auvõõrad paraadi vastu võtmas. Ees Eesti tuletõrje esindajatest A. Punga, C. Stockmar, Linnas ja A. Pirker.

Üldiselt oli umbes 100 äri igasuguseid tulekustutusabinõusid väljapanud. Kõige rohkem oli väljapanud väikseid mootorpritse, autopritse ja autoredeleid, voolikuid, nende ühendajaid jne. Iga päev tehti masinatega proove kella 9—1 e. l. ja 3—6 p. l. Peale selle anti kogu näituse kestel vaatajaile masinate kohta seletusi.

Meil oli võimalus mitmete väljamaa firmade esitajatega läbirääkimisi pidada, mille tõttu loota võib, et tulevikus Eestisse saadetakse tulekustutusabinõude hindu alandatakse ja neid meie nõuetekohaselt täiendatakse.

Suurem tulekustutus manööver korraldati Breslau palgaliste tuletõrjujate poolt 8. juuli hommikul linna teatri juures branddirektor Dr. ins. Kaiseri juhatusel. Peale selle peeti iga päev näituse platsil vabatahtlikkude tuletõrjujate poolt, väljakutsutud Breslau linna ümbrusest, õppeharjutusi. Sarnaseid prooviharjutusi tegid näituse platsil 36 vabatahtlikku tuletõrje ühingut. Üks nendest koosnes ratsameestest ja üks rattasõitjatest. Riistadeks olid auto-, mootor- ja käsipritsid. Harjutustel

nist, Keller — Viinist, Schmiedel — Kielist, Scholz — Magdeburgist, Tiedt — Berliinist, Kaiser — Breslaust, Müller — Stuttgartist jne. Loengute teemid olid mitmesugused. Räägiti tulekustutusriistade ja nende tarvitamise üle ning harjutuste üle riistadega ja ilma. Soovitati sisseseada kehalisi harjutusi ja tuletõrje juhtide jaoks lühiajalisi kursuseid korraldada. Kuna manöövril ja rongikäigul osavõtjate arv õige suur oli, võtsid loengutest osa vähe, kesmiselt umbes 150—200 meest.

Rongikäigust, mis pühapäeval, 8. juulil enne lõunat korraldati, võtsid ametlikunde andmete järele osa 22.000 meest umbes 20 muusikakooriga. Rong oli 8 klm. pikk ja tema möödamine kestis 1 tund 50 minutit. Eesti tuletõrje esindajaile oli rongi eesotsas esimene koht määratud. Nende järel sammusid Austria, Tsehho-Slavakkia ja teiste tuletõrjete esindajad. Oma tuletõrjujaid oli rongis 18.000 meest ja võõraid 4.000 meest. Rongi möödaminekul auvõõraste eest, kutsuti Eesti esindajad auvõõraste hulka rongi pealt vaatama. Üldiselt kutsuti Eesti esindajaid igal-

pooli auvõõraste hulka, kus nendele platsid reserveeritud olid.

Tervitusõhtu laupäeval, 7. juulil peeti nn. messihoovis. Seal mahtusid ühte suurte kinnisesse ruumi 36.000 inimest. Sellest õhtust võisid kõik tuletõrjujad oma perekondadega osa võtta. Istuti laudade ääres, kuhu igaüks omale enda kulul kehakinnitust tellida võis. Vaimlist toitu pakkusid tervitusõhtul suured muusika- ja mees-
telaulukoorid. Peale selle olid võimlemis- ja sportlised ettekanded Breslau elukutseliste tuletõrjujate poolt. Tervitus-kõnesid peeti vähe, ja nende aeg oli piiratud. Eesti tuletõrje nimel kõne-

päevakorra punktid võeti ühel häälel vastu. Ainult tulevase tuletõrjepäeva — mis peetakse 1932 aastal — koha määramine sünnitas läbirääkimisi. Mitmed linnad, nagu Danzig, Köln, Karlsruhe, Frankfurt a.M., Dortmund jne. palusid korraldada järgmise päeva nende juures. Siinjuures tõi iga linna esindaja oma linna soovitamiseks põhjuseid ette. Kinnisel hääletamisel otsustati rõhuva hääleteenamusega korraldada järgmine Saksa tuletõrjepäev 1932 aastal Karlsruhe linnas, Baadenis.

Samal päeval korraldati Breslau vaksali ülemises saalis kell 1 päeval pidusöök. Osavõtjaid oli umbes 200 meest.

„Veeuputusest päästetud pontoonidel.“

les liidu esimees hr. A. Punga, mis suurte kiiduavaldustega vastu võeti. Kell 11 lahkusid koosolijad.

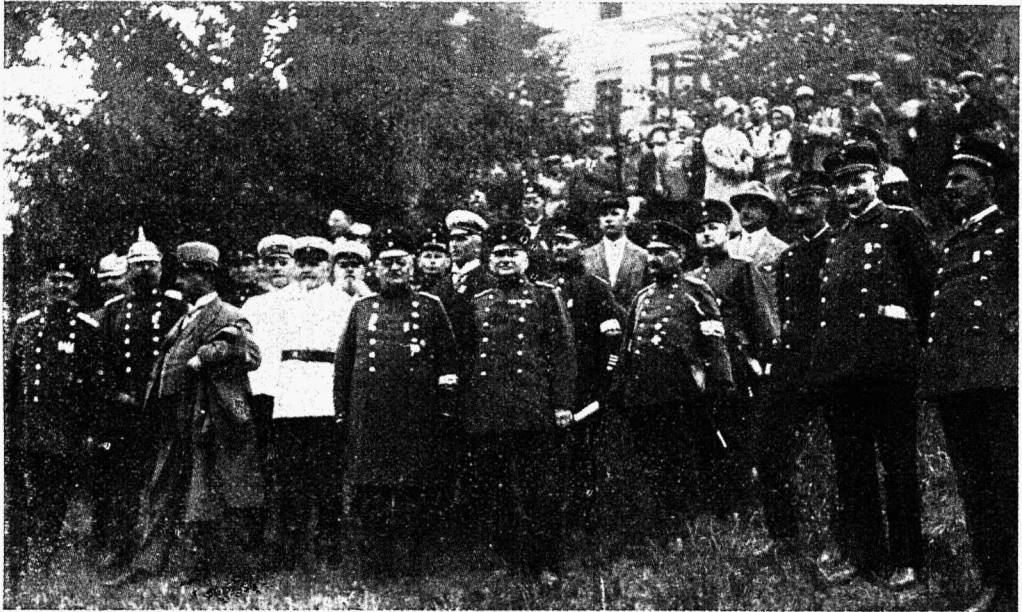
Saksa riigi tuletõrje liidu peakoosolek peeti sealsamas esmaspäeval, 9. juulil enne lõunat. Päevakorras olid harilikud küsimused, nagu: tegevuse aruanne, kassa aruanne, elukutseliste ja vabatahtlikute tuletõrjujate koostöötamine, statistilised teated, põhikirja muutmine, tuletõrje ja tuleõnnetuste vastu kindlustamine, valimised, järgmise koosoleku koha valimine ja mitmesugused ettepanekud. Koosolijad istusid oma laudade juures ja võisid koosoleku ajal igasuguseid sööke ja jooke tarvitada. Selle tõttu oli ettekannetest raske aru saada. Koosoleku avas ja juhatas liidu esimees, protokoll kirjutas liidu sekretär. Kõik

Pidusöögil kõnesid ei peetud ega tarvitatud alkohoolseid jooke peale veini, mida igaüks oma kulul tellida võis. Pühapäeva õhtul oli näituse restoraani aias kontsert-pidu suure tulevärkiga ja esmaspäeva õhtul pidukontsert loomaaias. Teisipäeva õhtul korraldati lõbusõit aurikul Oderi jõel, kusagil peatamata.

Kes õppida tahtis, võis Breslaus 8 päevaga palju õppida. Kõik oli nii ära jaotatud, et igaüks kõikidest loengutest ja harjutustest hästi osa võtta võis. Ooppelai tuletõrje poolt tehti ka veeuputusest päästmise proov. Paari minuti jooksul ehitati üle kahe paadi ponton sild, ja sellega päästeti meid saare pealt, mis veega üleujutatud oli. Peale seda toodi väike mootorprits silla peale ja korraldati harilik tulekustutusemanööver.

Peale Breslau elukutseliste tuletõrjujate teised elukutselised tuletõrjujad 20. tuletõrje päevast osa ei võtnud. Nende juhid, Saksa tuletõrje insenerid, pidasid oma koosoleku enne näituse avamist, ja lõpetades oma töö 6. juulil sõitsid minema. Saksa riigi tuletõrje peakoosolekul kurdeti selle üle, et elukutseliste tuletõrjete juhid ei taha koos

1863 a. ja temasse kuuluvad praegu 7 elukutselist, 2 linna, 19 omavalitsuse, 81 vabrikku ja 1765 vabatahtliku tuletõrjet 54.000 mehega. Nendel on tarvitada 2379 käsipritsi, 5 aurupritsi, 3 kaasipritsi, 41 autopritsi 141 mootorpriiti ja 45 väikest mootorpriiti. Liidu tähtsam tegelane on provintsi tuletõrje inspektor A. Hämel, keda tuletõrjepäeval

„Veeuputusest“ päästetud teiste külaliste keskel.

töötada vabatahtlikudega, ehk küll vabatahtlike eesotsas mitmel pool diplomaaritud insenerid töötavad. Loodeti tulevikus parema koostöö peale, mille eest muretsemine uuele liidu juhatusese ülesandeks tehti.

*

Mis Breslau linna puutub, võib tähendada, et ta on Sileesia provintsi pealinn ja asutatud ligi 1000 aasta eest. Endised linnamüürid ja -vallid on maha kistud ja nende asemele suurepäralised puisteed korraldatud. Linn Oderi jõe kaldal on tähtis kaubalinn 650.000 elanikuga. Breslau linna tulekaitse asutati 1859 aastal ja koosneb 308 palgalisest tuletõrjujast, kellel 30 autot, 6 autohaigevankrit, 16 linnavalitsuse autot ja 259 tulekahju signaali tarvitada on. Linna tuletõrjel on 5 linnaosas oma tuletõrjejaoskonnad. Peale selle asuvad linna piirides 14 vabatahtlikku tuletõrjet. Sileesia provintsi tuletõrjeliit asutati

branddirektoriks ülendati selle korraldamisel nähtud vaeva ja hiilgava korraldamineku eest. A. Hämel oli, ka see mees, kes algusest peale kohe Eesti saadikud oma hoole alla võttis ja neile igalpool kõige paremad kohad kätte näitas.

*

Saksa tuletõrje mundrite kohta võib tähendada, et need peaaegu kõigis osariikides ühesugused: sinine kuub, mustad püksid ja must nahast kiiver ehk sinine müts. Juhid kannavad paraadil mõõke. Eesti tuletõrjujaid oma punase äärte ja valge pealaedega mütsides peeti esialgu venelasteks, kuid ajalehtede kaudu selgus pärast arusaamatus.

Kas ei tuleks meil ka mundrid rohkem ühtlustada ja veneaegsed punase äärega mütsid, milliseid meil ainult veel juhid tarvitavad, kõrvale heita?

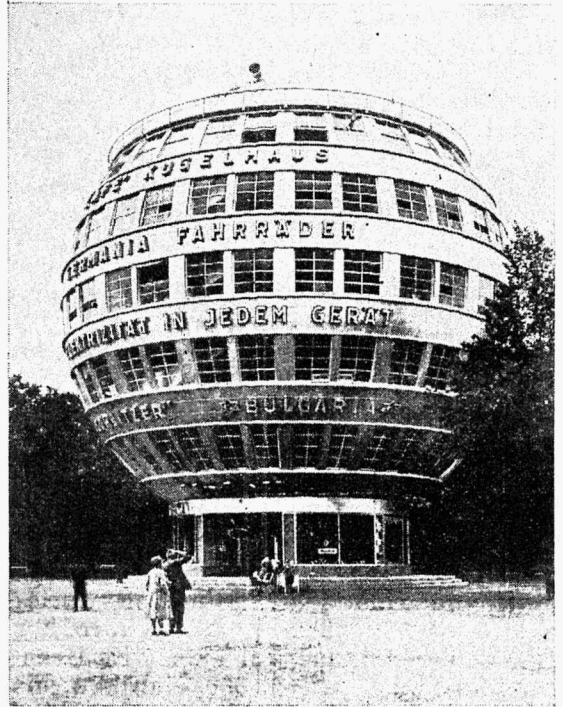

Üldiselt peab tunnistama, et Breslaus korraldused suurepäralised olid. Kõikidest loengutest, harjutustest ja tuletõrjete asupaigast anti kõikidele trükitud lehtede abil teada, kusjuures kindlaks määratud ajast täpselt kinni peeti. Eesti tuletõrjujad lahkusid Breslaust kõige paremate muljetega. Hr. C. Stockmar sõitis Austriasse sealseid tuletõrjeid vaatama, kuna hr. A. Linnas ja A. Pirker Dresdeni tehnilisele näitusele ja sealt Berliini tuletõrjeid vaatama sõitsid.

*

Dresdeni linna kõrgema tehnikakooli 100-aastase kestvuse juubeli puhul on seal korraldatud 1. maist kuni 1. oktoobrini kõigi uuemate tehnika saavutuste näitus 34 selleks ehitatud suures hoones. Näitusel on ka tuletõrje osakond oma paviljonis, kus väljapandud uuemate teatrite ja rahvamajade mudelid ja tuletõrje abinõud, seal hulgas ka vahuga töötavad generaatorid, mis Breslau näitusel puudusid. Berliini tuletõrje komandod tarvitavad juba generaatoreid ja nendel saab arvatavasti suur tähtsus olema põlevate õlide kustutamisel, kus vett tarvitada ei saa. Tulevikus suureneb bensiini tarvitamine avalikudes kohtades ja sealjuures võib kergest juhtuda bensiini plahvatus kas bensiini väljaandmise kohtadel ehk autodel, nagu see juba ka meil Eestis ette on tulnud. Edasi näidati ka söehapulumega tulekustutamist, mis oma suure külraga — 80 kraadi alla nulli — tule levimise võimatuks teeb. Teised osakonnad, nagu linnade planeerimine, uulitsate ja maanteedehitamine, toiduainete valmistamine jne. on tähelepanuväärt riigi- ja omavalitsustele.

Näituse platsile oli ka ehitatud rauast ja klaasist 5 kordne ümargune elumaja. Kõige ülemisel korral asus kohvik, kust suurepärase väljavaade ümbruskonna peale oli. Berliinis käisime sealset tuletõrje peajaoskonda vaatamas, kus meie sealolemise ajal komando väljakutsuti.

Ümargune maja Dresdeni näitusel.

Meie viibimine Breslaus ja Saksamaal oli väga õpetlik ja huvitav; oleks heameelega näinud, et Eestist rohkem osavõtjaid oleks sinna sõitnud. Kavatsatud oli suurem ekskursioon korraldada, kuid kulusid kartes ei leitud osavõtjaid.

1. sept. kuni 5. septembrini s. a korraldakse Itaalias Tuurinis rahvusvaheline tuletõrjete võistlus ühes tuletõrjeriistade näitusega. Näitus ja võistlused korraldakse Itaalia kuninga sugukonna 400 a. valitsuse juubeli puhul ja kutse sellest osavõtta on ka saadetud Eesti tuletõrje liidule sooviga üht Eesti tuletõrje ohvitseri võistluste komisjoni liikmena näha. Vaevalt on loota, et keegi sinna sõidab, ehk see küll väga soovitatav on.

(Breslau loengutest jutustab hra A. Pirker järgmises nr. Toimetus.)

Märkuseid Saksa tuletõrje päevalt.

Sõit Saksamaale läks harilikus korras esiteks laevaga Stettini ja sealteel Berliini kaudu Breslausse. Sõit Saksa raudteel erineb meie omast sellega, et seal kiirrong ka tõesti kiirelt sõidab, mõnes kohas ajab isegi judinad üle keha, sest kiirus on seal niisugune, mida meie kodumaa raudteel kunagi ei näe. Näituseks on Berliinist — Breslausse umbes 600 klm. ja selle tee sõidab sealne rong 5 tunniga ära. Meil on Tallinnast — Tartu ligi 200 klm. ja kiirrong sõidab seda teed 4½ tundi.

Võõrastele tarviliste teadete andmiseks töötasid Breslau jaamas korteri- ja juhatause bürood. Võõrastele juhtideks olid määratud Breslau keskkoolide õpilased.

Nende ridade kirjutajale oli korter määratud ühe büroo juhataja juure, kes aga kaugel linnaserval elas. Et Breslau linn suur on. (650.000) elanikku, siis oli ka koju käimine kaunis kauge. Tuli umbes 1 tund trammiga sõita enne kui sinna jõudsin, kus tuletõrje-näitus ja muud ettelugemised olid. — Pean ütleva, et tuba, mis minu jaoks oli määratud, oli väga puhas ja tore. Oli pehme mööbel ja korvmööbel, isegi klaver ei puudunud, aga valgustusega olin kimbust, tuli küünlatule valgusel riidest lahti võtta ja magama minna. Majas on gaasivalgustus, kuid suvel ei anta gaasi ja sellepärast peab leppima kütünlaga.

Mis puutub tuletõrje näitusesse, siis peab ütleva, et see oli hästi täielik uute tuletõrje abinõude poolest.

Sealsed vabrikandid olivad väga suuri kulusid kannud, et oma vabriku saaduseid täielikult näidata.

Ka demonstreeriti igasugusi auto- ja mootorpritse iga päev.

Igal päeval teatud tundidel, olid ettelugemised tuletõrje juhtidele, kus esinesid Saksamaa tähtsamad branddirektorid ja inseneerid.

Breslau linna tuletõrjega tutvunemisel selgus, et neil on komando (lend-

salk) 240 meest suur. Autopritse on neil mitu tükki, kuid rohkem on autosi kõigi muu tulekustutuse varustuse kohalevedamiseks olemas. Ka on branddirektoril eraldi tarvitada 2 kergesõidu autot. Hoovi peale on harjutuste jaoks ehitud eraldi kõrge kivist torn, kus igasugusi harjutusi ronimises ja redelitega võib teha.

Iseäranis hästi on korraldud nende signalisatsioon. Igal uksel ja aknal on kirjad peal ja öösel tulega valgustatud kiri, et mees kunagi kiirega eksida ei saaks, kuhu ta minema peab, et mitte võõra auto peale sattuda jne.

Väljasõidul antakse selleks valmistatud paberikesed ühele tuletõrjajale kätte, kes auto peal kõigile edasi jagab. Sellele paberile on märgitud tulekahju koht, et mitte valesi kuulmise järele vale kohta sõita ei tuleks, nagu see meil mitu korda on juhtunud. Igale tuletõrjajale on sellepärast leht määratud, et kui ühel see ära kaob, siis teistelt ikka tulikahju koha teada saab.

Signalisatsiooni-toas on 12 telegrahvi-aparaati, mille jaoks teatud arv asjatundjaid tegevuses. Seal antakse kõikidele tuletõrje jaoskondadele tulikahju telegrahvi teel edasi, ja mitte telefoniga, nagu meil.

Mis distsipliinisse puutub, siis peab ütleva, et see väga hea ja eeskujulik on, mitte ainult elukutseliste, vaid ka vabatahtlike juures.

Arvatavasti kasutavad sakslased seda ka sõjaväeliseks otstarbeks.

Väga hästi on tuletõrje organisatsioonides spordiharjutusi korraldatud. Nende harjutusi on lust vaadata.

Mis Breslaus ja Berliinis eriti silma torkab on see, et tulikahjudele sõites autopritsid ja muud tuletõrjeautod, mitte kiirelt linna uulitsatel ei kihuta, vaid sõidavad parajat sõitu. See on sellest tingitud, et mitte ühele kodanikule abiks minnes teisele otsa ei sõideta, ja võib olla suuremat õnnetust esile ei kutsuta kui tuleõnnetus ise ongi. E. B.

Hiigla tulikahju Ameerikas.

Hävines 30 hoonet. — Kustutamisesest võttis osa 32 mootorpritsi. — Abi tuli kuni 120 klm. kauguselt. — Tuletõrjute äärmuseni viidud jõupingutus.

Missuguseid järeldusi teeme meie.

Hiigla tulikahjud, milliseid ka tänapäeval veel aeg-ajalt Ameerika suurtes linnades juhtub, tõendavad üleliigsed korrad, et tule levimist ei saa takistada ka kõige paremate abinõudega, kui tal on „üle piiri“ lastud minna.

Nagu juba omal ajal ajalehtede kaudu teatavaks sai, oli Ameerikas Fall River nimelises linnas 2. veebruaril s. a. hiigla tulikahju. Hoolimata sellest, et linna keskel, kus tulikahju mõllas, olid ainult kivihooned, ja et oli talv, millal lund katustel, ja et naaberlinnadest saabus abi kiirelt ja rohkel, levis ometi tuli kiirelt ja hävitas linna südames kuus uulitsakvartaali väga mitmesuguste hoonetega. Kahju hinnatakse umbes 2 $\frac{1}{2}$ miljardi E. sendi peale, rääkimata tulikahjust põhjustatud majapidamise kahjustest.

Fall River asub Massachuset'i osariigis, elanikke 132.000. Linna tuletõrje, kui juure arvata ka puhkusele olevaid, võib tulikahjule saata umbes 200 meest. Varustuse hulka kuulub 8 autopritsi, milliste koguvõime on 24.000 liitrit minutis. Kõnesoleva hiigla tulikahju kustutamiseks saabus abi 22 tuletõrjelt 348 mehe ja 32 mootorpritsiga. Linna veevärk töötas erakorralise pingitusega ja suutis anda tarvilisel määral vett. Vee kulutus oli kogu tulikahju kestvusel üle 60 miljoni liitri (piltlikult öeldes: sama palju kui Tallinna tarvitab umbes 2 $\frac{1}{2}$ päeva jooksul).

Selle hiigla tulikahju kohta, mis hiljem olnud rea teiste suursündmuste tõttu juba unustus tolmu alla kadunud, selgusid alles hilja eest kokkuvõtted ja järeldused, milliseid allpool oma lugejaskonnale tutvustame.

Fall Rivera ärilinnaosa äärtel asusid viiekordsed, läinud sajandi 80-tel aastatel harilikus vabriku stiilis püstitatud laialised ja kõrged Pocasseti tööstuse hooned. Ettevõtte jäi mõne aja eest seisma. Tööstuse (veski) hooned olid lammutamisele määratud, kuna masinad juba hoonest ära olid viidud. Raudkonstruktsioonide lõikamiseks tarvitati atsetüleni, mille tagavarapudelid

veski olid toodud. Kärelda külma tõttu oli hoone sisemuses atsetüleni tagavarade lähedale, tuli tehtud, mis ka öösel põles. Nagu hilisem uurimine selgitas, olid töölised tule viinud teise ruumi, et seal tarvilikku soojust saavutada, ja jätnud selle tarvilise järevalveta. Kuna aga tule lähedal oli puuosi ja aknad avatud olid, siis levis tuuletõmbuse tagajärjel tuli kiirelt. Kell 1 $\frac{1}{4}$ 17 ajal märkas üks jalutajaist hoone edela osas läbi akna tulekuma ja teatas nähtust politseile, kes tuletõrje alarmis. Fall Riveri tuletõrje keskjaama saabus teade kell 18 27 min. ja väljasõitnud komando andis 7 minutit hiljem teise alarmi, millega kutsuti välja ka reservid.

Tuletõrje esimese salga kohalejõudmisel oli tuli uste ja akende aukude tõmbuse tagajärjel maja täiesti oma võimusesse võtnud ja tuletõrjele võimatuks teinud siseruumidesse tungimise. Tuli leppida veejoo juhtimisega seina välisküljele. Algul pidasid müürid vastu, kuid suure soojuse tõttu sisemuses ja jahenemise tõttu välisküljelt, tekkisid peagi praod ja osa seina langes kokku. Seinte varisemisel langes osa põlevaid lonte autobusede garaashi peale, mis silmapilkselt süttis. Uhel ajal kanti tuli ka veskihoone teiste osade peale üle. Veel enne, kui tuletõrje oma pealetungi- või kaitsetaktikat sai muuta ja uutele seisukohtadele asuda, kandis sel õhtul puhunud tugev mere tuul (11 meetert sekundis) sädemeid ja põlevaid lonte garaashist üle uulitsa vanale, massiivsele, sisemiselt aga vähe tulekindlale äridemajale, nõnda nimetud „Granite-Block“, milline põlveneb veel linna asutamisaastaist — 85 aasta eest. See hoonetekvartaal muutus lühikese ajaga määratuks tulemereks, mille kuumusekiirgavus ja sädemed jälle algatasid uusi põlemisi. Nüüd langesid tule võimusesse ka kolme ajalehe toimetused ja trükikojad. Varsi süttis üle uulitsa asuv Mohican-hotell, viiekordne ehitus, 400 tuba. Viimasel silmapilgul vabastati ruumid ja nii võõrad kui hotelliteenijad võisid rahu-

likult majast lahkuda. Samal silmapilgul anti linnas üldine alarm nii teenistusest vabadele elukutselistele tule-
tõrjujatele kui ka vabatahtlikule tule-
tõrjele. Samuti paluti posti-telegrafi-
valitsust nõutada naabruse linnade ja
alavite tule-
tõrjetelt abi.

Varsti pärast Mohican hotelli vabas-
tamist andis politsei käsu ka Rialto-
teatri, suurima kino, vabastamiseks.
Publikumi lahkumine kinost sündis
vahejuhtumisteta. Vaevalt olid viimased
inimesed kinost lahkunud, kui hoone
ülени leekides seisis ja oma kerge
ehitusviisi tõttu alusmüürini tuhaks
muutus. Tugev tulemüür kaitses kino
naabruses olevaid hooneid seni, kuni
üldise alarmi peale tule-
tõrjujad kohale
jõudsid ja kino varemed kustutasid
ning siit küljest ühtlasi tulele piiri
panid.

Seega hoiti ära põhjapoolse Maini
uulitsa ääres majade hävinemine, kuna
lõunapool tuli üle uulitsa hüppas ja
kiiresti üksteise järele pooltosinat mit-
mekordseid äriruumidega maju, kaks
pangahoonet ja Vilber hotelli oma
võimusesse võttis. Idapoolses sihis
kanti tuli Bedforti uul. ääres oleva
kolme kaubamaja peale ja ühtlasi oli
pääsmatult kadunud ka monumentaalne
templihoone Beth-El, millises asus peale
palveruumi ka telefoni kaugekõnejaam.
Sama saatuse osaliseks sai ka post ja
Vestern-Union telegraf, kusjuures amet-
nikud aparaadid tulde pidid jätma.
Kuna samal ajal telegrafi ja telefoni
õhuliinid rikutud olid osalt tule läbi
ehk jälle jääraseks all kõlbmatuks
muutusid, siis oli ühenduse alalhoid-
mine võimalik üksi raadio abil. Õnneks
lõppes see ühenduse katkemine selle
järele, kui naaberlinnadesse ja samuti
Bostoni ning Providenci juba appi-
kutsed saadetud olid. Vastavates lin-
nades korraldati kohe alarm. Kuna ka
vähemates kogukondades on mootor-
pritsid ja muud jõumasinaid, siis võisid
abisalgad võrdlemisi ruttu Fall River'a
poole teele asuda ja edasi liikuda sar-
nase kiirusega, nagu seda võimaldas
jäätanud maantee. Kell 19.45 jõudsid
esimesed abisalgad õnnetuskohale. Bos-
tonist, mis asub umbes 80 klm. kaugu-
sel, saadeti kohe mitu pritsijaoskonda
autopritsidel ja muu varustuse ning
meeskonnaga välja. Need võtsid oma
peale vahikorra Fall Rivera eeslinnades,

milliste tule-
tõrjujad õnnetuskohal abiks
olid. Üldiselt saabus 20 autopritsi lähe-
dalt ja kaugelt (kõige kaugem saabus
120 kilom. tagant) ning juhiti kohe
õnnetuskohale.

Varsti peale keskööd kutsuti peale
politsei, piirivalve ja merikooli madruste
ka linnast ja lähemast ümbrusest ko-
danline miilits appi ning selle üks
rügement piiras ärilinnaosa täielikult
sisse. Nii õnnetuskoha ümbruses kui
ka lähemas kauguses pandi sõjaseadus
maksma ja isikutunnistusega ei tohtinud
keegi õnnetuskohale läheneda. Hooli-
mata alalisest majade kokkulangemisest
hädahoost õnnestus ometi päevapilt-
nikkudel ja filmioperatoritel rida üles-
võtteid teha tulikahjust, samuti tehti
hulk ülesvõtteid lennukitelt.

Kuigi käre külm ja voolikule
ärakülmamise tõttu kustutustöö suuresti
takistatud oli ja mootorpitsid ruttu
jääga kaeti, töötasid viimased ometi
vahetpidamata kogu öö ja tule-
tõrjujatel
õnnestus ometi tulele piiri panna. Kuna
kohalikkudel tule-
tõrjujatel korda läks
igast küljest suures hädahoos olevat
raekoda kaitsta, päästsid Bostoni ja
Providenci tule-
tõrjed ühisel jõul vali-
tuse hoone ja kustutasid postkontori
varemeid. Hommikul töötasid veel 5
kohalikku ja 4 välisautopritsi üksikute
põlevate hoonete kustutamisel, kuna
ärimehed ja päästearmee muretsesid
jäätanud ja paksust riietusest hoolimata
poolkülmanud tule-
tõrjujatele sooja jooki
ja sööki. Õnneks sai kogu tulikahju
jooksul kõigest 3 tule-
tõrjujat langeva-
test kividest ja puuosadest kergelt
vigastada; tõsiselt vigastada ei saanud
kustutustöödel ükski. Ainult ühe õnne-
tuse ajal, mis ühe mootorpitsi sõitmi-
sel tulikahju kohale sündis, sai üks
tule-
tõrjuja raskelt vigastada.

Kui 3. veebr. hommikul tulevõim
oli murtud ja ümbruse linnaosasid
enam mingi hädahoht ei ähvardanud,
oli kuni alusmüürideni ära põlenud,
kokku varisenud

- 1) Pocasseti veski kolm hoonet;
- 2) majadekvartal „Granite-Block“;
- 3) kolme ajalehe toimetus- ja trükikoja
hooned;
- 4) kaks hotelli;
- 5) kaks kino;
- 6) nurgamaja äride ja restoraanidega;
- 7) sadamavalitsuse hoone;
- 8) endine
ooperihoone;
- 9) linna haigemaja;
- 10) tempel Beth-El ühes telefoni keskjaa-
maga;
- 11) hoiukassa hoone ja 3 era-

panga hooned; 12) kolm suurt maja, millistes asusid bürood, ladud ja töökojad; 13) 5 vähemat kaubamaja; 14) kaks vanemat vahvärkehitud; 15) posti- ja telegrafivalitsuse hoone ja 16) autobuside garaash.

Et tuli ühtegi elumaja ohvriks ei nõudnud, selle eest võlgnetakse tänu esimeses joones väljaspoolt saabunud abijõududele ja teiseks 5 aasta eest ehitatud tulikahju teatamise signalisatsioonile, mille keskjaam asub tulekindlas hoones, olles ümbruskonna majadest täiesti isoleeritud, ja mille juhed kõik maaalustesse kaablitesse asetatud. Tulikahju ööl valitsenud tugev tuul kandis sädemeid ja põlevaid lonte suuremal hulgal elumajade linnaosasse, kus mitmes kohas katused tuld võtsid. Kuna telefoni keskjaam varsti peale tulikahju algust töötamise lõpetas, siis ei oleks sädemeist ja lontidest kaugemates linnaosades tekkinud tulikahjusid mitte saadud õigel ajal teatavaks teha ja kustutada kui mitte poleks uus signalisatsioon töötanud. Seega jäid hiigla tulikahju kustutamisel viibivate tulitõrjajate seljataga asuvas elumajade linnaosas uued suured tulikahjud tekkinud ja kõik alanud põlemised kustutati kohe.

Üldiselt oli see Põhja-Ameerika Ühisriikide idaosas esimene hiigla tulikahju, millise kustutamisel töötasid ainuüksi mootorpritsid, kuna aurupritsid tarvitamist ei leidnud. Nimetamisväärt olgu ka see asjaolu, et umbes sarnane tulikahju 16. jaan. 1916 a. oli Fall River'a ärilinna lõuna osas. Toorkord langes tuliroaks 20 suurt hoonet.

*

Praegu jutustatud hiigla tulikahju leidis aset kohas, mis meist tuhandeid kilomeetreid eemal, kuid vaatamata selle kauguse peale, võime tähele panna ja oma oludele kohandada mitmeid

asjaolusid, et ära hoida meil sarnaseiseloomuliste tulikahjude tekkimist.

Soome tuletõrje ajakiri „Palovartija“ avaldab omalt poolt selle juhtumi jutustamise järele järgmisi arvamisi.

1. Suured tulehädadahtlikud asutised südalinnas ei ole sallitavad. Sadamalaod, tehased ja muud, ja suured ehituskohad on suurimaks hädaohuks ümbruskonnale. Linna planeerimiskavas peab tulehädadahtlikkudele asulistele määrama erilised kohad ja suuremaid ehituskohti tuleb hoolsalt valvata. Hooletus ei ole nii süüta, kui seda arvatakse.

2. Töökohtades, kus on palju põlemismaterjali ja suur tulikahju võimalik, peavad tule tarvitamise kestvusel aknad kinni olema. Muidu levib tuli kergelt ühelt korralt teisele ja kuumus süütab hoone sisemuse, kuigi kiviseinad terveks jäävad. Mõnegi juhtumi on suletud aknad ära hoidnud.

3. Tulekindlast ehitusviisist hoolimata peaksid hädaohlikumad asutised ja nende naabrid olema varustatud Sprinkler-sisseseadega.

4. Veevõrkude projekteerimisel peab arvestama palju suurema tarvitamisega, kui meil see sünnib. Veepuudust on ka neis linnades tuntud, kus on olemas veevõrk, mis tulikahju ajal ei suuda korraga mitmele pritsile vett anda. Mõnel pool oldavat jälle väga kokkuhoidlik veega suurema tulikahju ajal.

5. Ühtlaste ühendajate tarvitamine eeltoodud juhusel tegi võimalikuks naabrilinnadest saabunud abijõudude töösse rakendamise. Ainult ühel tuletõrje meeskonnal olnud teisemõõdulised ühendajad. Varemalt on Ameerikaski juhtunud, et appi tõtanud tuletõrjajad pole saanud kohalikust veevärgist vett kätte. Fall River'a linn viis 4 a. eest tulikahju hüdrantide mõõtude ühtlustamise läbi.

Voolikute hind tõusnud.

Et väljamaal tooresainete kallinemise tõttu on voolikute hinnad kuni 25 protsenti tõusnud, siis on ka Liidu juhatus sunnitud oma laost müüdavate voolikute hinda tõstma. Vabrikuga saavutatud kokkuleppe järele on meil võimalik voolikuid müüa esialgselt siiski ainult 10-protsendilise hinnakõrgendusega.

Turu vabatahtlik tuletõrje 90 aastane.

Pilk Soome esimese tuletõrjeühingu ajalukku. Ühingul esimese klassi tuletõrje.

Skandinaavia maades algas vabatahtliku tuletõrje mõte võidukäik 1800 aastate algul. Kuni selle ajani töötas linnades ka tuletõrje korraldus, mis oli poolsundusliku iseloomuga. Nimelt oli linn jaotatud jaoskondadesse ja iga jaoskonna elanikud olid kohustatud jaoskonna piirides juhtuva tulikahju kustutamisest osa võtma. Kuigi sellel korraldusel head küljed, olid tal ka omad pahed, milliste vastu vististe raske oli võidelda. Nimelt tuli tulikahjude ajal vargusi palju ette, milliste ärahoidmiseks politsei nõrk oli. Ajajooksul tekkis vabatahtlik organisatsioon, kes võltis oma peale kohustuse tulikahjude ajal varandust valvata. Aegade jooksul sulasid mõlemad organisatsioonid — vabatahtlik korrapidajale ja kohuslik tulekustutamisest osavõtmine — ühte ja nüüd nimetame seda ühist korraldust vabatahtlikuks tuletõrjeks.

Soomes sai vabatahtlik tuletõrje liikumine alguse küll enam kui saja aasta eest, kuid tegelikult asuti tööle alles 90 aastat tagasi. Turus olnud 1827 a. hiigla tulikahju tõestas toleaeegse tuletõrje korralduse võimetust. Kuid hoolimata asja tähtsusest, saadi see — tol silmapilgul muidugi ajakohase — korralduse teostamisele asuda alles 1838 a. Mõtte realiseerijaks osutus Turu apteeker Eerik Julin. Asutamiskoosolekule oli ilmunud umbes 200 „sooja-südamlist meest“, kes aluse panid praegu veel püsivale organisatsioonile. Ühingu ümber koondunud isikute arv on kogu aja nähtavasti kaunis ühtlasena püsinud, sest 90 aastapäeval võis ta oma peret 300-hingeliseks lugeda.

Turu tuletõrje juubelipidustusi peeti 15. juulil kogu linna elanikkude osavõtul. Hommikul oli korraldatud üldharjutus, mille järele mindi surnuaiale ühingu asutajate haudadele ja pandi kalmuküngastele pärjad. Aktusel jagati välja teenistumärke. Arvatakse, et pidustusest osavõtt olnud suurem kui ühingu 50. aastapäeval, millal osavõtjate arv tõusnud 50.000 peale.

Nagu ühingu esimees M. Krook „Turun Sanomati“ esindajale on seletanud, olevat Turu vabatahtlik tuletõrje varustatud moodsate tuletõrjeabinõudega, nagu see tarvilik esimese klassi tuletõrjele, nimelt: auto- ja mootorpritsid, gaasimaskid, mehaanilised redelid, hüppelinad, rohkesti mitmesuguseid päästeabinõusid. Alarm linnas sünnib elektrikelladega. Minut pärast alarmi algust on esimene mees pritsimajas ja viie minuti kulumisel sõidab esimene auto välja. Vabatahtliku tuletõrje abi on vähe tarvis, ainult siis kui palgaline tuletõrje (üle 50-meheline) veendunud on, et ta üksi ei suuda tulele piiri panna. Vabatahtlik tuletõrje on viimase asjaolu tõttu võinud seda enam oma abi pakkuda väljaspool linna juhtuvatel tulikahjudel. Viimase 3 aasta jooksul on juure murdetud mitmesugust varustust umbes 400 tuh. S. marga eest.

Omalt poolt soovime hallpeale jubilaarile, kes täis noorusjõudu seisab oma seltskonna teenistuses, senist mehisust ja tahtejõudu oma kõrge ülesande täitmisel.

Tuletõrje peamehe valimisest.

Küsimise peale:

Kas tuletõrje komando peamees ja tema abi valitakse üldkoosoleku poolt teatava aja peale ja mitme aasta peale, ehk teadmata aja peale?

võime vastata järgmiselt: valitakse põhikirjas ettenähtud aja (kolme ehk ühe aasta) peale, niisama nagu teisi juhatuse liikmeid.

Kaastöö asjus.

Sellekohaste järelepärimiste peale teatame, et „Tuletõrje Teadetes“ avaldatud kirjutuste eest autoritele tasu maksame. Tasu määr oleneb kirjutusest.

Soome tuletõrje „parlament.“

Kongressil 500 osavõtjat. — Eriliidu asutamine päevakorral. — Tuletõrjenädala korraldamine. — Tuletõrje osa gaasisõjas. — Inspekteerimine sündigu talvel.

Soome tuletõrje 13. kongress ehk „tuletõrje parlament“, nagu teda mittemellikult nimetatakse, peeti tänavu 13. ja 14. juulil Turus umbes poole tuhande osavõtjaga. Kongress oli elav ja töötagajärjericass.

Kongressi algul anti ülevaade Soome üldtuletõrje liidu tegevusest viimase kongressi järele (peetud 1926 a.) Sellest nimetatagu muuseas, et valitsusele on esitatud märgukiri vabatahtliku tuletõrje olukorrast, on jätkatud tegevust tuletõrjeabinõude standardiseerimisel, tuletõrjujaid on ettevalmistatud metsatulekahjude kustutamisele jne.

Koosolejate poolt tõsteti üles maakonnaliitude asutamise küsimus. Maakonnaliidud töötaksid üldliidu alaosa-kondadena. Küsimuse algatajate arvates muutuvat sel puhul üldliidu tööviljarikkamaks ja tuletõrje aate levitamine soodsamaks. Koosolek jättis küsimuse üldliidu juhatuse kaaluda, kes järgmiseks koosolekuks seisukoha esitab.

Edasi arutati igaaastase tuletõrjenädala korraldamise küsimust. Kui tuletõrje liikumine on viimasel ajal suuri edusamme teinud ja hulk uusi tuletõrjeid asutatud, on siiski veel kohti, kus puudub korraldus abianndamiseks tulekahjudel. Tuleksid koondada kõik jõud ja sihi taotlemiseks korraldada iga aasta tuletõrjenädal kursuste, näituse, kõnede ja harjutuste korraldamisega. Kuigi teiselt poolt sarnase korralduse vastu väeldi, oli ometi enamuse soov pooldav ja keskjuhatus peab järgmisel kongressil kavaga esinema.

Siis tunnistas suur enamus koosolijaist tarvilikuks tuletõrjete tutvustamise gaasisõjapidamisega, sest gaasisõjas võib tuletõrje suurt abi pakkuda päästajana. Siduvat otsust ei tehtud.

Tuletõrje talvise inspekteerimise küsimuse algatas Oulunkylä vabat. tuletõrje. On tähele pandud, et tuletõrjed ei ole talvel varustatud olukorrale nõuetavalt. Arvati, et sarnasele olukorrale võib lõpu teha sellega kui tuletõrjeliit inspeksiooni toimitab suve asemel talvel. Küsimuse kohta otsust ei tehtud, kuid arvati, et etteteatatud inspekteerimised ei anna tarvilist tulu.

Meie ajakirja järgmine number ilmub septembri esimestel päevadel

tuletõrjepäeva erinumbrina

rohkete piltide ja huvitava sisuga.

Käsikirjad selle numbri jaoks peavad hiljemalt 18. aug. toimetuses olema.

Kuulutusi sellesse nrisse võetakse vastu 25. augustini.

Tuletõrjujad, kes soovivad tuletõrjepäeva erinumbrist senisest rohkemal arvul saada, palume sellest teatada hiljemalt 25. augustiks.

Sama ühingu poolt oli algatud küsimus alalise tuletõrje-näituse korraldamisest, kusjuures lootust avaldati, et see mitte alaliselt ühte kohta ei jää. Koosolek ühines nimetatud seisukohaga.

Järgmine koosolek peetakse Viiburis 3 aasta pärast.

Huvitava iseäraldusena tuleb märkida, et koosolek ei kestnud kummagil päeval katkestamatalt hommikust õhtuni, vaid ta katkestati mitmel korral, et osavõtjail võimalik oleks minna tuletõrjeabinõude näitust vaatama, käia kirikus, tutvuneda mitme muuseumiga, osa võtta lõbureisist merele, vaadata tuletõrjefilmi jne.

Tuletõrje õpefilm.

Soome tuletõrjeühisus on lasknud valmistada õpefilmi, mida ühisus soovijaile rendib. Filmis tutvustatakse Hel-singi Kallio ja Oulunkylä tuletõrje harjutusi. Kogumulje annab hea pildi tuletõrjujale esitatavatest nõudmistest.

25 aastat esimees.

Ambla vabatahtliku tuletõrje ühingu oli hiljuti kaks haruldast juubelit: J. Smirnov pühitses 25 a. peameheks ja J. Douglas 25 a. esimeheks oleku juubelit. Ühingu poolt annetati jubilaaridele väärtuslikud kingitused.

Meie pildil jubitaar J. Douglas.

Hoolsusmärke määratud.

Liidu juhatuse poolt on sellekohaste ettepanekute põhjal järgmiselt hoolsusmärke määratud.

Haapsalu vabat. tulet. üh.: 1 j. hm. Johannes Plesik, 2 j. hm. Hanibal Akleberg, Eduard Beeck; kuldmedal Villem Spuhl ja Johan Rääli; hõbemedal Kusma Namatjuk, Johan Vaus.

Narva vabat. tulet. üh.: 1 j. hm. Ferdinand Eisberg; kuldmedal Karl Käsperson, Arthur Olev, Peeter Teder; hõbemedal Paul Hausvalter, Vilhelm Kleinmüller, August Traver, Hugo Kischmann, Vinkendi Vassilevski, Martin Tillik, Ernst Põllo, Aleksander Kümnik, Nikolai Nemerov.

Viru-Jakobi vab. tulet. üh.: 2 j. hm. Rudolf Inno; 3 j. hm. Rudolf Meier, Julius Mägi, Villem Mägi, Hans Inno, Juhan Tisler, Jaan Kello, Jaan Kokk, Mihkel Jungmann, Jüri Otsa; hõbemedal Audust Linkholm.

Otepää vabat. tulet. üh.: 3 j. hm. Karl Kurn, Friedrich Urberg, Jaan Kono, Jaan Karo, Jaan Tober, Karl Vutt, Karl Kanep, Juhan Lukk; kuldmedal dr. Theodor Tiil ja Reinhold Luik.

Vara vab. tulet. üh.: 3 j. hm. Jaan Pedak, Karl Puutsa; hõbemedal Eduard Koort.

Mustvee vab. tulet. üh.: 3 j. hm. Valter Hain; kuldmedal Johannes Oja, Karl Värk, Johannes Loik; hõbemedal Gustav Satelberg.

Rakvere vab. tulet. üh.: 1 j. hm. Mihkel Lemberg; 2 j. hm. Mihkel Luige, Karl Vall, Rudolf Feldmann; 3 j. hm.: Aleksander Klaas, Johannes Mundströhm ja Johannes Kasik; kuldmedal Jaan Panni, Georg Neu, Friedrich Hakker; hõbemedal Jaan Otto, Johann Einbaum, Alekander Orav, Mihkel Räggo, Eduard Nihver, August Peial, Hans Vain, Hugo Supper.

Mödriku vab. tulet. üh.: 3 j. hm. Joosep Neudorf, Jakob Udu, Johannes Uustalo.

Võhma vab. tulet. üh.: 2 j. hm.: Jaan Saar, Mihkel Tults; 3 j. hm. Jaan Erm, August Nimrik; kuldmedal Oskar Kallmann, Jaan Alle, Paul Särg; hõbemedal Hans Kiimann.

Võru vab. tulet. üh.: 1 j. hm. Peeter Himma; 2 j. hm. Villem Luik, Arnold.

Müllerson; kuldmedal Aleksander Klao sen, Julius Leok, Peeter Aplei, August Mägi, Alfred Hiido, Julius Piirsand, Valter Pohlak, Felix Berg; hõbemedal Viktor Palo

Viljandi vab. tulet. üh.: 1 j. hm. Jaan Rebane, Johann Akerberg, 2 j. hm. Mihkel Laidoner, Jaan Kalkun, Tõnis Tiidu; 3 j. hm. Friedrich Verncke, Karl Kink, kuldmedal Eduard Selberg, Jüri Reier, August Kink, J. Kalm, Jaan Alteis, Johan Martenson, Jaan Hensen, Johannes Aru; hõbemedal Jüri Rüütel, Gustav Mihelson, Aleksander Mihailov, Jaak Holland, Johan Ilves, Solheim Smeloi, Rahmail Blumberg, Hermann Jürgens.

Järva-Jaani vab. tulet. üh.: 3 j. hm. Jaan Värno.

Aadresside muutmine.

Kuna järjest uusi postiagentuure avatakse, siis on soovitav, et need meie ajakirja lugejad, kes sarnase uue agentuuri tööpiirkonda jäävad, meile teataksid oma uue aadressi. Täpne aadress kindlustab ajakirja korraliku saamise. Ühtlasi palume lugupeetud lugejaid mõne numbriga mittesaamise korral kõigepealt kohalikus postiasutises mittesaamise põhjusi selgitada, sest meie poolt saadetakse alati kõigile tellijatele ajakiri ära. - - - - -

---

Kroonika.

Liikmemaksu tasumise asjus.

Liidu juhatus palub kõiki tuletõrje ühinguid, kellel 1928 a. ja eelmiste aastate eest liikmemaks veel õiendamata, seda lähemal ajal Liidule ärasaata.

Niisama palub ka õiendada arved ajakirja „Tuletõrje Teadete“ käesoleva ja endiste aastate eest, kellel need veel tasumata.

Tuletõrje ühingute maaga varustamine.

Liidu Juhatus teatab, et neil tuletõrje ühinguil, kes on endistelt mõisaomanikelt saanud maid kasutada, mis aga maaseadusega riigistatud, tuleb esitada palve põllutööministeeriumi kaudu vabariigi valitsusele maade kasutada saamiseks edaspidi tasuta.

Ka neil ühinguil, kellel pritsikuriide ja harjutuste jaoks maid ei ole, tuleb maa saamiseks esineda palvetega samas korras.

Teadaanne tempelmaksu asjus.

Liidu Juhatus teatab, et tempelmaksu seaduse § 12 p. 3 põhjal, (Riigi Teataja nr. 45, 7. juunist 1928 a.) on vabatahtliku tuletõrje ühingud igasugusest tempelmaksust vabad.

Tallinna Sadama tuletõrje sai lipu.

8. juulil oli Jaani kirikus Tallinna sadama vabatahtliku tuletõrje ühingu lipuõnnistamine. Õnnistamist toimetas õpetaja Kristjan, kes sütitavas kõnes tuletõrjajatele tuletas meele nende rasket kohustust kaas-kodanikkude vastu, mille nad vabatahtlikult enda õlule võtnud.

Kirikust välja tulles andis ühingu esimees A. Timosko abipeamehele uue lipu üle. Lipu ühele küljele, kollasele foonile on õmmeldud pahemal nurgal Merkuri märk ja teisele — tõrvik punaste leekidega ning „Tallinna sadama vabatahtlik tuletõrje ühing.“ Lipu teine külg on taevakarva sinine, keskel ühingu embleem — kiver, voolik toruga ja redel, äärtel loorberi ja tammelehtede kujutusega pärg, mis seotud rahvusvärvilise lindiga. Väljaspool pärga on ühingu asutamise aeg: 22. okt. 1923 a. Lipu ääred on palistatud punaste narmastega. Lipp on ilusamaid Tallinna tuletõrjes.

Tegelikult on sadama tuletõrje hulga vanem. 1918. aastal moodustati sadamas lööksalk, mis aga hiljem likvideeriti. Lööksalga energilisemad tegelased moodustasid siis sadama vabatahtliku tuletõrje ühingu. Tule vastu võitlemisel on võrdlemisi noorel ühingul

Palutakse riiklise toetuse suurendamist.

Senise 5000 kr. asemel 20.000 kr.

Kogu riigis töötavad praegu juba ligi 400 tuletõrje organisatsiooni ja nende arv suureneb järjekindlalt. Peale väheste erandite tarvitavad enamjagu ühinguist aineliselt abi. Liidu juhatus on omalt poolt püüdnud neile vastu tulla, kuid ta ei jõua siiski igat ühingut rahuldada toetuse andmisega oma ladu kaudu.

Viimastel aastatel on tuletõrje toetuseks valitsuse poolt antud 5000 krooni aastas, millisest summast on võidud toetada ainult osa ühinguid ja siiski ainult 50—100 kr. suuruste summadega. Läänud aastal anti toetust 74

ühingule, kuna tänavu on seni hulga rohkem palveid esitatud toetuse saamiseks.

Tuletõrje seaduse elluviimisega asutatakse järjest uusi ühinguid ja eestkätt nendele on toetust vaja tuletõrjeabinõude muretsemiseks.

Eeltähendatu peale põhjendades on liidu juhatus palunud siseministrit hea seista, et järgmise aasta eelarvesse võetakse riiklise toetusena tuletõrjeühinguile 20 tuhat krooni, millisest summast oleks võimalik senisest suuremal arvul ühinguid toetada.

juba hulk teeneid. Alles laulupidu ajal hoidis ta Heeringa uulitsa tulikahjul suurema õnnetuse ära, saabudes esimesena kohale ja sumbutadas tule levimise.

Liidu juhatuse järgmine koosolek

peetakse neljapäeval, 16. augustil.

60 a. juubelit

pühitseb Viljandi vabatahtlik tuletõrje suurema pidustusega.

Suur pärandus Kuresaare tuletõrjele.

Kuresaares hiljuti surnud Eesti kodanik Jakob Esser, rahvuselt lätlane, on oma testamendis 1000 krooni määranud Kuresaare tuletõrjele, kes peab ka tema haa eest hoolitsema.

Uuteks liidu liigeteks

on astunud Kunda, Kaarepere ja Tudulinna vabatahtl. tuletõrje ühingud ja Hallinga valla vastast. kinnitusseltsi tuletõrje osakond.

Ei taha kahju kanda.

Kesk etendust pääsis teatris tulikahju valla ja publik pidi hoonest lahkuma. Kui kõik juba hoonest lahkunud olid, küsis tuletõrje juht teatri teenrilt:

„Kas olete kindel, et keegi sisse ei jäänud?“

„Seal on küll üks inimene veel sees“, vastas küsitav, „kuid teda meie iga tahes välja ei saa.“

„Olete hull! Päästke ta nii ruttu kui võimalik.“

„Täiesti võimata! See on üks vana ihnuskoj, kes seisab kassa ees ja tahab pileti eest raha tagasi.“

Tuletõrje pääseb sisse . . .

Uue kino ruume revideerides küsib komisjoni esimees kino omanikult:

Kas olete tuletõrje jaoks kõik ettevalmistused teinud?

Kinoomanik: Jah, tuletõrjujad pääsevad kinosse lapsepiletiga.

Lapsel veerandsada vaderid.

Omapärase rekordi lõi üks Saksa tuletõrjuja, kellel õnn oli esimese poja isaks saada. Ta kutsus rühma-kaaslased oma pojale vaderiks ja kirikisand kirjutas kirikuraamatusse vaderite laht-risse veerandsada nime.

Liidu laos on saadaval:

K. ROSENBAUERI

väiksem mootorprits 12 hob.-jõulise mootoriga.
Kaalub 100 klgr. (6 pd.) Hind 2200 kr.

Suurem mootorprits 16 hob.-jõulise mootoriga.
Kaalub 130 klgr. (umb. 8 pd.) H. 2900 kr.

ja

„VIKTORIA“, „REKORD“,
MEYER-HAGEN ja MAGIRUSE
mootorpritsid.

Töötamise jõud on kõigil peaaegu ühtlane, ainult Rosenbaueri ja „Viktoria“ pritsid on kaalult kergemad ja hinnalt odavamad. Teised on raskemad ja kallimad umbes 500 — 600 krooni tüki pealt.

Näha võib kõiki neid pritse Liidu laos
Tallinnas, Pikk tän. 43.

Telefon 5-79.

